

Plaça de Pau Casals

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Plaça de Pau Casals, 5
Emplaçament
Alçada: A la zona d'eixample de Granollers
145

Coordenades:

Latitud: 41.60697
Longitud: 2.28938
UTM Est (X): 440787
UTM Nord (Y): 4606384

Classificació

Número de fitxa 08096 - 533
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVII-XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Restes arqueològiques força arrasades. Jaciment cobert.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Granollers
Fitxes associades:
[Muralla carlina](#)
[Muralla de Granollers](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dj., 20/06/2024 - 15:22

Descripció

Restes arqueològiques corresponents una antiga casa pairal i a una petita part de la muralla carlina de Granollers, les quals van sorgir gràcies a una intervenció arqueològica realitzada l'any 2018. Actualment aquestes restes ja no són visibles.

L'excavació va permetre documentar dos murs perpendiculars que podrien correspondre a una habitació d'una antiga casa pairal. Així mateix, davant de la façana de l'actual casa número 5. Va aparèixer un mur de forma circular, d'uns quatre metres de diàmetre i fet amb aparell de pedres lligades amb morter de calç. Segons hipòtesi del seu excavador, Jordi Plans, correspondria a una torre de la muralla carlina. Concretament, la que s'anomenava torre Victòria i que és esmentada pel General carlí Rafael Tristany. Aquesta torre consta com una de les que van ser destruïdes en l'atac carlí a la ciutat el 17 de gener de 1875, durant la Tercera Guerra Carlina. Segurament per això no apareix en un plànol que s'ha conservat de la muralla carlina de 1875, on només hi ha indicades torres al nord de la plaça.

Així mateix, en l'excavació també va aparèixer un mur que devia marcar el límit entre la ciutat i l'estació de ferrocarril, en una zona perimetral anomenada "Criadero".

Observacions:

L'any 2018 es va realitzar una intervenció arqueològica preventiva en aquest indret motivada pels treballs de reordenació i pavimentació de la plaça, ja que en una de les rases realitzades havia aparegut un mur que es podia relacionar amb la muralla carlina així com un seguit d'ossos d'animals. La direcció va anar a càrrec de Jordi Plans Canal, de l'empresa Àtics.

Història

Al segle XIX la muralla medieval de Granollers va ser reforçada i ampliada amb motiu de les Guerres Carlines i, paradoxalment, també enderrocada en els períodes sense conflicte bèl·lic per facilitar el creixement urbanístic de la ciutat.

Amb motiu de la Primera Guerra Carlina (1836) un informe especifica els treballs que calia fer per reforçar novament la muralla. S'aconsellava edificar uns tambors i altres elements de fortificació, així com tancar les portes i finestres que donaven a la muralla i col·locar espitlleres als merlets. Tanmateix, aquesta guerra va afectar poc Granollers. La muralla es devia reparar i reforçar.

Un cop finalitzada la segona guerra carlina, a partir de mitjan segle XIX, Granollers, igual que moltes altres poblacions, va començar un procés d'enderroc generalitzat de la muralla. Es van enderrocar els portals per tal d'eixamplar els carrers, i també es van desmuntar alguns trams de la muralla. Així, el 1854 es va enderrocar el portal de Sant Cristòfol, al carrer Barcelona. El 10 d'abril de 1852 es va desmuntar part del tram de ponent de la muralla i el portal de Caldes, amb motiu de la construcció d'una nova caserna, a l'indret on avui es troba el mercat de sant Carles. D'altra banda, l'any 1859 es va enderrocar el portal de sant Roc i un dels portals del carrer del Corró; el 1862 la torrassa de santa Esperança i, finalment, l'any 1882 es va demolir la torre de fortificació del carrer del Rec (Pancorbo et alii, 2006: 269-282).

Tanmateix, a finals del segle XIX la Tercera Guerra Carlina (1872-1876) sí que va afectar de manera important la ciutat, cosa que va obligar a refer de nou les muralles i ampliar-les, quan ja en part s'havien enderrocats per facilitar el creixement urbanístic. Existeix un plànol de la muralla carlina dibuixat pel capità

d'enginyers el 1875 (conservat a l'Arxiu Militar de Montjuïc). Segons aquest projecte, el recinte murat s'ampliava molt considerablement, sobretot cap al nord i al sud, on la ciutat havia crescut més. Es preveien nous portals i tambors (torres circulars). Es desconeix amb precisió fins a quin punt aquest projecte es va portar a terme, però en tot cas es tractava d'una muralla força precària, feta amb les tàpies de darrere dels horts i patis.

En fotografies de la dècada de 1970 encara es pot veure aquesta muralla carlina, incloent-hi alguna torre. Al llarg de 1873 i 1874 van ser molts els pobles del Vallès atacats per les tropes carlines. El 17 de gener de 1875 Granollers va patir l'assalt de tres mil carlins, que van matar alguns habitants i van fer un segrest massiu, incloent-hi l'alcalde, fins que la ciutat en va pagar el rescat.

Bibliografia

FARNÉS SARAROLS, Josep M. (2023). "L'assalt de Granollers pels carlins (17 de gener 1875): noves aportacions", a *Ponències, Revista del Centre d'Estudis de Granollers*, núm. 27, pp. 79-103.

PLANS CANAL, Jordi (2020). *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva efectuada a la Plaça Pau Casals de Granollers*. Àtics, SL (treball inèdit).

